

**ZARZĄDZENIE MINISTRÓW GÓRNICTWA I ENERGETYKI ORAZ GOSPODARKI MATERIAŁOWEJ
I PALIWOWEJ**

z dnia 18 lipca 1986 r.

w sprawie ogólnych zasad eksploatacji urządzeń i instalacji energetycznych.

Na podstawie art. 30 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 6 kwietnia 1984 r. o gospodarce energetycznej (Dz. U. Nr 21, poz. 96) oraz w związku z § 1 ust. 1 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 30 grudnia 1985 r. w sprawie określenia kompetencji niektórych naczelnych i centralnych organów administracji państwowej zastrzeżonych w przepisach szczególnych dla organów zniesionych (Dz. U. Nr 63, poz. 334) zarządza się, co następuje:

Rozdział 1

Przepisy ogólne.

§ 1. Zarządzenie określa ogólne zasady eksploatacji urządzeń i instalacji energetycznych w jednostkach gospodarki uspołecznionej i nie uspołecznionej oraz przez osoby fizyczne i inne podmioty, z wyjątkiem urządzeń energetycznych powszechnego użytku, przeznaczonych na potrzeby ludności lub używanych w gospodarstwach domowych.

§ 2. Przepisów zarządzenia nie stosuje się do eksploatacji urządzeń i instalacji energetycznych

- 1) w zakładach górniczych — w sprawach uregulowanych przepisami prawa górniczego,

- 2) związanych z ruchem kolejowym, drogowym, lotniczym i żegluga śródlądową — w sprawach uregulowanych odrębnymi przepisami szczególnymi,

- 3) statków morskich.

§ 3. 1. Ilekroć w zarządzeniu jest mowa o:

- 1) urządzeniach energetycznych — rozumie się przez to urządzenia i instalacje energetyczne określone w art. 15 pkt 3 i 5 ustawy z dnia 6 kwietnia 1984 r. o gospodarce energetycznej (Dz. U. Nr 21, poz. 96), zwanej dalej „ustawą”,
- 2) eksploatacji urządzeń energetycznych — rozumie się przez to prowadzenie ruchu tych urządzeń oraz utrzymanie ich w należytnym stanie technicznym,
- 3) osobach zajmujących się eksploatacją — rozumie się przez to osoby spełniające dodatkowe wymagania kwalifikacyjne w zakresie gospodarki energetycznej,
- 4) szczegółowych zasadach eksploatacji — rozumie się przez to przepisy określające dodatkowe zasady eksploatacji dla poszczególnych rodzajów urządzeń energetycznych,
- 5) kierowniku zakładu — rozumie się przez to kierownika jednostki gospodarki uspołecznionej.

2. Przepisy zarządzenia odnoszące się do kierownika zakładu (ust. 1 pkt 5) stosuje się odpowiednio do jednostek gospodarki nie uspołecznionej oraz osób fizycznych i innych podmiotów.

§ 4. 1. Eksploatację urządzeń energetycznych należy prowadzić zgodnie z przepisami zarządzenia oraz szczegółowymi zasadami eksploatacji, w sposób zapewniający właściwe i zgodne z przeznaczeniem wykorzystanie tych urządzeń, racjonalne i oszczędne użytkowanie paliw i energii, bezpieczeństwo obsługi i otoczenia oraz zachowanie wymagań ochrony środowiska.

2. Jeżeli szczegółowe zasady eksploatacji przewidują wymagania wyższe od określonych w zarządzeniu, stosuje się w tym zakresie postanowienia szczegółowych zasad eksploatacji.

3. W przypadkach uzasadnionych ważnymi względami technicznymi i ekonomicznymi kierownik zakładu może — po uzyskaniu zgody właściwego okręgowego inspektoratu gospodarki energetycznej — zezwolić na eksploatację urządzeń energetycznych w sposób odmienny, niż to przewidują przepisy zarządzenia, jeżeli nie spowoduje to obniżenia stanu bezpieczeństwa i higieny pracy oraz stanu ochrony przeciwpożarowej i ochrony środowiska.

4. Zezwolenie, o którym mowa w ust. 3, powinno określać odmienny sposób eksploatacji urządzeń energetycznych i czas jej trwania.

5. Obowiązek uzyskania zgody, o której mowa w ust. 3, nie dotyczy kierowników zakładów nadzorowanych przez Ministra Górnictwa i Energetyki.

§ 5. 1. Kierownik zakładu organizuje i zapewnia prowadzenie prawidłowej eksploatacji urządzeń energetycznych, a w szczególności zapewnia prawidłowe i kompleksowe przyjęcie tych urządzeń do eksploatacji.

2. Osoby zajmujące się eksploatacją urządzeń energetycznych prowadzą prawidłową, bezpieczną i ekonomiczną eksploatację tych urządzeń odpowiednio do zakresu czynności ustalonego przez kierownika zakładu oraz instrukcji eksploatacji urządzeń energetycznych.

§ 6. 1. Stan techniczny urządzeń energetycznych, ich zdolność do dalszej pracy i warunki eksploatacji powinny być poddawane ocenie technicznej w terminach ustalonych w szczegółowych zasadach eksploatacji lub instrukcjach eksploatacji; wyniki oceny stanu technicznego urządzeń energetycznych powinny być odnotowane w dokumentacji technicznej.

2. W ocenie stanu technicznego powinny być zawarte wnioski dotyczące usprawnienia pracy urządzeń energetycznych, ich modernizacji lub wymiany na urządzenia o niższej energochłonności oraz terminy ich wdrażania.

Rozdział 2

Dokumentacja techniczna.

§ 7. 1. Dla każdego urządzenia energetycznego prowadzi się dokumentację techniczną, która powinna być na bieżąco aktualizowana.

2. Kierownik zakładu określa zakres i tryb prowadzenia dokumentacji technicznej w sposób zapewniający w szczególności:

- 1) prawidłowe prowadzenie ruchu urządzeń energetycznych,
- 2) dokonywanie bieżącej oceny zużycia paliw i energii oraz oceny stopnia wykorzystania urządzeń energetycznych,
- 3) dokonywanie oceny stanu technicznego urządzeń energetycznych,
- 4) prawidłowe określenie terminów i zakresów wykonywania prac konserwacyjno-remontowych dotyczących urządzeń energetycznych.

§ 8. Do dokumentacji technicznej, w zależności od rodzaju urządzenia energetycznego, zalicza się w szczególności:

- 1) projekt techniczny z wszystkimi rysunkami zamienionymi lub naniesionymi zmianami wprowadzonymi w toku realizacji,
- 2) w zależności od potrzeb, protokoły zakwalifikowania pomieszczeń i ich stref lub przestrzeni zewnętrznych w miejscu zainstalowania urządzeń energetycznych do właściwej kategorii niebezpieczeństwa pożarowego i zagrożenia wybuchem,
- 3) dokumentację fabryczną dostarczoną przez dostawcę urządzeń energetycznych w zakresie ustalonym odrębnymi przepisami lub w drodze porozumienia między dostawcą i odbiorcą urządzeń energetycznych, obejmującą w szczególności: świadectwa, karty gwarancyjne, fabryczne instrukcje obsługi, opisy techniczne oraz rysunki konstrukcyjne, montażowe i zestawieniowe,
- 4) dokumentację eksploatacyjną obejmującą:
  - a) dokumenty przyjęcia urządzeń energetycznych do eksploatacji, w tym protokoły przeprowadzonych prób oraz protokoły rozruchu i ruchu próbnego tych urządzeń,
  - b) instrukcje eksploatacji urządzeń energetycznych,
  - c) książki i raporty pracy urządzeń, obejmujące parametry i ich zapisy w określonym czasie, umożliwiające ocenę sprawności energetycznej urządzeń i instalacji bądź poziomu strat paliw i energii lub poboru mocy i energii elektrycznej,
  - d) dokumenty dotyczące oględzin, przegądów, konserwacji napraw i remontów urządzeń,
  - e) protokoły zawierające wyniki prób i pomiarów,
  - f) dokumenty dotyczące rodzaju i zakresu uszkodzeń i napraw,
  - g) wykazy sprzętu specjalnego i narzędzi specjalnych lub nietypowych, niezbędnych do wykonywania prac eksploatacyjnych, napraw i remontów urządzeń,
  - h) wykazy niezbędnych części zamiennych.

§ 9. 1. Instrukcja eksploatacji urządzenia energetycznego powinna zawierać:

- 1) ogólną charakterystykę techniczną urządzenia energetycznego,
- 2) niezbędne warunki techniczne eksploatacji urządzenia energetycznego,
- 3) określenie czynności związanych z uruchomieniem, obsługą w czasie pracy i zatrzymaniem urządzenia energetycznego w warunkach normalnej eksploatacji,
- 4) wymagania w zakresie konserwacji i napraw urządzeń energetycznych,

- 5) zasady postępowania w razie awarii, pożaru lub innych zakłóceń w pracy urządzenia energetycznego,
- 6) zakresy i terminy wykonywania zapisów ruchowych (wskazania aparatury kontrolno-pomiarowej, manipulacje ruchowe i inne),
- 7) zakresy i terminy przeprowadzania oględzin, przeglądów oraz prób i pomiarów,
- 8) wymagania dotyczące ochrony przed porażeniem, pożarem, wybuchem oraz inne wymagania w zakresie bezpieczeństwa obsługi i otoczenia,
- 9) wymagania dotyczące kwalifikacji osób zajmujących się eksploatacją,
- 10) inne wymagania określone odrębnymi przepisami.

Instrukcja ta powinna również zawierać wykaz niezbędnego sprzętu ochronnego oraz informacje o środkach łączności.

2. Instrukcję eksploatacji urządzenia energetycznego ustala kierownik zakładu.

Rozdział 3

Przyjmowanie urządzeń energetycznych do eksploatacji.

§ 10. 1. Jeżeli przepisy szczególne nie stanowią inaczej, kierownik zakładu z udziałem osób zajmujących się eksploatacją dokonuje przyjęcia do eksploatacji urządzeń energetycznych nowych, przebudowanych lub po remoncie.

2. W przeprowadzaniu prób i pomiarów oraz rozruchu i ruchu próbnym urządzenia energetycznego powinny brać udział osoby zajmujące się eksploatacją w zakładzie przyjmującym urządzenie energetyczne do eksploatacji.

§ 11. Urządzenie energetyczne może być przyjęte do eksploatacji po stwierdzeniu:

- 1) kompletności dokumentacji technicznej,
- 2) gotowości urządzenia energetycznego do eksploatacji zgodnie z wymaganiami ustalonymi w założeniach techniczno-ekonomicznych i projekcie technicznym (dokumentacji uproszczonej),
- 3) przygotowania do eksploatacji urządzenia energetycznego i jego miejsca pracy zgodnie z określonymi warunkami technicznymi oraz wymaganiami bezpieczeństwa i higieny pracy, przeciwpożarowymi i ochrony środowiska,
- 4) uzyskania pozytywnych wyników przeprowadzonych prób i pomiarów parametrów technicznych oraz sprawdzenia działania i poprawnej pracy poszczególnych urządzeń i ich zespołów,
- 5) uzyskania pozytywnych wyników pomiarów kontrolnych oraz rozruchu i ruchu próbnego,
- 6) oznaczenia urządzenia energetycznego znakiem stwierdzającym uzyskanie atestu energetycznego, jeśli urządzenie takiego atestu wymaga,
- 7) oznaczenia urządzenia energetycznego znakiem bezpieczeństwa, jeśli urządzenie takiemu oznaczeniu podlega,
- 8) zapewnienia dostaw i zapasów wody oraz paliw, a także odpowiednich składowisk dla paliw, popiołu i żużla w odniesieniu do urządzeń w elektrowniach, elektrociepłowniach i ciepłowniach,
- 9) spełnienia warunków sanitarnych, socjalno-bytowych oraz bezpieczeństwa i higieny pracy, określonych przepisami szczególnymi,

- 10) zapewnienia odpowiedniej liczby osób zajmujących się eksploatacją oraz środków i materiałów niezbędnych do prowadzenia eksploatacji określonego urządzenia.

§ 12. Przyjęcie urządzenia energetycznego do eksploatacji powinno być potwierdzone protokołem, po ustaleniu, że nie zawiera ono żadnych braków lub usterek. Protokół ten powinien być podpisany przez kierownika zakładu przyjmującego urządzenie energetyczne.

Rozdział 4

Prowadzenie eksploatacji urządzeń energetycznych.

§ 13. 1. W czasie prowadzenia eksploatacji urządzeń energetycznych powinny być w niezbędnym zakresie zapisywane zdarzenia ruchowe, wskazania aparatury kontrolno-pomiarowej, obejmujące w szczególności wielkość zużycia paliw i energii oraz obciążenia urządzeń energetycznych i inne parametry decydujące o prawidłowej ich pracy.

2. Zapisy, o których mowa w ust. 1, powinny być w ustalonych okresach poddawane analizie, a wyniki analizy wykorzystywane do podejmowania przedsięwzięć zmierzających do usprawnienia gospodarki energetycznej oraz uwzględniane przy ocenie stanu technicznego urządzenia energetycznego.

3. Analiza, o której mowa w ust. 2, powinna w szczególności zawierać:

- 1) ocenę, czy stosowanie urządzeń energetycznych jest racjonalne, oraz ocenę stopnia ich wykorzystania i osiągniętej przez nie sprawności, a także niezawodności lub poziomu strat paliw i energii,
- 2) określenie ilości straconej lub nie dostarczonej energii (paliw) w wyniku awarii urządzeń.

§ 14. Jeżeli ruch urządzenia energetycznego stwarza zagrożenie bezpieczeństwa obsługi lub otoczenia albo może spowodować zniszczenie tego urządzenia, osoba obsługująca urządzenie energetyczne powinna wstrzymać jego ruch, zawiadamiając o tym właściwą osobę sprawującą nadzór nad eksploatacją urządzenia energetycznego. Ponowne uruchomienie urządzenia energetycznego może nastąpić po usunięciu zagrożenia i po wyrażeniu zgody osoby sprawującej nadzór nad jego eksploatacją.

§ 15. Oględziny i przeglądy urządzeń energetycznych oraz próby i pomiary przeprowadza się w zakresie i terminach ustalonych w szczegółowych zasadach eksploatacji lub w instrukcjach eksploatacji.

Rozdział 5

Przekazanie do remontu lub wycofanie z eksploatacji urządzeń energetycznych.

§ 16. 1. Przekazanie urządzenia energetycznego do remontu lub wycofanie z eksploatacji powinno nastąpić na podstawie wyników oceny stanu technicznego tego urządzenia.

2. Urządzenie energetyczne powinno być przekazane do remontu lub wycofane z eksploatacji, jeżeli zostanie stwierdzone:

- 1) pogorszenie stanu technicznego poniżej wartości dopuszczalnych dla tego urządzenia, określonych w szczegółowych zasadach eksploatacji, normach lub

instrukcji eksploatacji, oraz w razie zwiększenia energochłonności,

2) uszkodzenie urządzenia energetycznego, zagrażające niezawodności ruchu lub uniemożliwiające dalszą jego pracę, a zwłaszcza zagrażające bezpieczeństwu obsługi i otoczenia.

3. Decyzję o przekazaniu urządzenia energetycznego do remontu lub wycofaniu z eksploatacji podejmuje kierownik zakładu na wniosek osoby zajmującej się eksploatacją tego urządzenia.

4. Przepis ust. 3 nie dotyczy przypadków, w których decyzję o przekazaniu urządzenia energetycznego do remontu lub wycofaniu z eksploatacji podejmuje jednostka upoważniona do dysponowania mocą urządzeń przyłączonych do wspólnej sieci lub inny organ upoważniony do tego na podstawie przepisów szczególnych.

§ 17. W toku remontu urządzenia energetycznego celowe jest dokonywanie jego modernizacji dla popra-

wienia parametrów techniczno-ekonomicznych lub zastosowania do nowych warunków pracy.

Rozdział 6

Przepisy końcowe.

§ 18. Traci moc zarządzenie Ministra Górnictwa i Energetyki z dnia 1 września 1967 r. w sprawie ogólnych zasad eksploatacji urządzeń energetycznych (Monitor Polski Nr 51, poz. 254).

§ 19. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1987 r.

Minister Górnictwa i Energetyki *C. Piotrowski*

Minister Gospodarki Materiałowej i Paliwowej:

J. Woźniak